Utbildningsutskottets betänkande 1982/83: 30

om vissa högskoleanslag m. m. (prop. 1982/83: 100)

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1982/83: 100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under avsnittet Högskola och forskning punkterna E 22–E 28 jämte motion.

1. **Vissa tandvårdskostnader.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt E 22 (s. 506–508) och hemställer

att riksdagen till *Vissa tandvårdskostnader* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 67 724 000 kr.

2. **Kungl. biblioteket.** Regeringen har under punkt E 23 (s. 508–510) föreslagit riksdagen att till Kungl. biblioteket för budgetåret 1983/84 anvisa ett reservationsanslag av 38 815 000 kr.

Utskottet

Enligt riksdagens beslut vid riksmötet 1978/79 mikrofilmas alla svenska dagstidningar fortlöpande fr. o. m. år 1979 (prop. 1977/78: 114, UbU 1978/79: 12, rskr 1978/79: 39).

Kungl. biblioteket har i anslagsframställningen för budgetåret 1983/84 föreslagit att retrospektiv filmning av tidningsmaterial före år 1979 skall starta detta budgetår och genomföras under en femtonårsperiod. Den årliga kostnaden har uppskattats till 3,7 milj. kr. i 1982 års prisläge. Då förutsätts att det förutom originalfilm och masterkopia framställs fem kopior som förser kungl. biblioteket samt universitetsbiblioteken i Lund, Uppsala, Göteborg och Umeå med exemplar.

Föredragande statsrådet finner det angeläget att det äldre dagstidningsbeståndet blir bevarat för framtiden och förordar att en filmning av äldre dagstidningar kommer till stånd. Statsrådet utgår från att det med hjälp av en noggrann planering av verksamheten skall vara möjligt att genomföra denna till en något lägre årskostnad än vad kungl. biblioteket beräknat. I budgetpropositionen beräknas 2,5 milj. kr. för ändamålet.

Utskottet finner liksom föredragande statsrådet att det är angeläget att nu starta den retrospektiva mikrofilmningen av äldre dagstidningar. Utskottet anser att fem kopior bör framställas för att kungl. biblioteket och universitetsbiblioteken i Lund, Uppsala, Göteborg och Umeå skall kunna få var sitt exemplar av filmkopiorna av det äldre tidningsmaterialet. Enligt vad utskottet erfarit kan emellertid inte fem kopior framställas inom den

kostnadsram som anges i budgetpropositionen om filmningen skall kunna genomföras inom femton år. För att fem kopior skall kunna framställas krävs enligt vad utskottet inhämtat 216 000 kr. utöver vad som har föreslagits i proposition 1982/83: 100 för nästa budgetår. Utskottet föreslår att riksdagen under förevarande anslag anvisar (38 815 000+216 000 =) 39 031 000 kr. för att alla de berörda biblioteken skall kunna få var sin kopia.

Utskottet har i övrigt inte något att erinra mot vad som anförts under förevarande anslag.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av proposition 1982/83: 100 till *Kungl. biblioteket* för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 39 031 000 kr.

3. **Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt E 24 (s. 510–511) och hemställer

att riksdagen till *Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek* för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 2 908 000 kr.

4. **Lokalkostnader m. m. vid högskoleenheterna.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt E 25 (s. 511–513) och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som följer av överenskommelsen om utnyttjande av kommunal badanläggning för institutionen för gymnastik och idrott vid högskolan i Örebro,
2. att riksdagen godkänner att engångsbelopp motsvarande 5 milj. kr. i prisläget i maj 1982 och årliga ersättningar för badanläggningen får belasta förslagsanslaget Lokalkostnader m. m. vid högskoleenheterna,
3. att riksdagen till *Lokalkostnader m. m. vid högskoleenheterna* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 1 006 469 000 kr.

5. **Redovisningscentralerna vid universiteten.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt E 26 (s. 514) och hemställer

att riksdagen till *Redovisningscentralerna vid universiteten* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

6. **Datorcentralen för högre utbildning och forskning i Stockholm.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt E 27 (s. 514–515) och hemställer

att riksdagen till *Datorcentralen för högre utbildning och forskning i Stockholm* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

7. **Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m.** Regeringen har under punkt E 28 (s. 515–517) föreslagit riksdagen att till Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m. för budgetåret 1983/84 anvisa ett reservationsanslag av 46 338 000 kr.

Motionen

1982/83: 581 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökad internationalisering av utbildning och forskning.

Utskottet

Från detta anslag bestrids bl. a. kostnader för internationalisering av högskoleutbildningen, utveckling av lokala system för studiedokumentation, statistik och antagning, universitetslektorers m. fl. tjänstledighet för forskning samt försöksverksamhet med kontaktforskare.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag till medelsanvisning för nästa budgetår och föreslår att riksdagen för de i propositionen angivna ändamålen anvisar ett reservationsanslag av 46 338 000 kr.

Särskilda medel har fr. o. m. budgetåret 1976/77 anslagits för att främja internationalisering av främst den grundläggande högskoleutbildningen. Enligt det reviderade handlingsprogram som nu gäller för internationaliseringen är det en central uppgift för högskolan att förnya och förändra utbildningen så att de internationella inslagen förstärks och därmed bättre svarar mot bl. a. näringslivets och särskilt exportindustrins behov. En ökad spridning av erfarenheter av internationaliseringsarbetet mellan universitet och högskolor eftersträvas också.

Det särskilda stödet till högskolans internationalisering uppgår innevarande budgetår till 3 800 000 kr. Av detta belopp har universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) fördelat ca 2,7 milj. kr. till universitet och högskolor för att främja i första hand utbytesverksamheten. Återstoden, ca 1 milj. kr., används för stöd till större utvecklingsprojekt avseende framför allt förnyelse och förändring av utbildningens innehåll. Det har enligt UHÄ visat sig att de särskilda medel som tilldelats för utbytesverksamhet nu börjat få en betydligt mer planerad och systematisk användning än vad som tidigare var fallet. Högskoleenheterna försöker sålunda sätta in utbytesarbetet i en målmedveten strävan att stärka det internationella samarbetet för att därmed bl. a. påverka utbildningens innehåll. UHÄ fäster också stor vikt vid de riktade insatserna i form av stöd till större utvecklingsprojekt. Bland dessa projekt kan nämnas ett försök att vid universitetet i Linköping låta internationaliseringen slå igenom i samtliga utbildningar. Särskilda insatser har också gjorts inom bl. a. lärarutbildning och civilingenjörsutbildning. Vidare har det under budgetåret 1982/83 inletts ett lärarutbyte mellan universiteten i Uppsala och Helsingfors. Avsikten är att sådant lärarutbyte skall utvecklas dels mellan svenska och andra nordiska universitet, dels mellan ett antal svenska och utomnordiska universitet.

För att förstärka kvaliteten i den högre utbildningen och forskarutbildningen är det enligt motion 1982/83: 581 nödvändigt att internationaliseringsaspekten uppmärksammas i högre grad. I motionen förespråkas bl. a. att läromedel på främmande språk kommer till användning i ökad omfattning, att utländska gästforskare och lärare i större utsträckning engageras inom den högre utbildningen samt att de studerande stimuleras till någon tids utlandsvistelse. Därtill berörs frågor om tillgodoräknande av studieresultat, som uppnåtts vid utländska universitet, samt om studiemedel för studier i utlandet. Motionärerna hemställer att de synpunkter rörande ökad internationalisering som förts fram i motionen ges till känna för regeringen (yrkande 21).

Utskottet finner det i likhet med motionärerna angeläget med en ökad internationalisering av den högre utbildningen och forskningen. Som framgår av den nyss lämnade redogörelsen bedrivs inom ramen för de resurser som står till buds ett planmässigt arbete som ligger i linje med vad som förordas i motionen. I detta läge finner utskottet det inte påkallat att riksdagen gör några särskilda uttalanden i denna fråga. Vad beträffar såväl tillgodoräknande av studieresultat som studiemedel för studier i utlandet är dessa frågor enligt utskottets uppfattning av sådan natur att de inte kan regleras genom generella uttalanden från riksdagens sida.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1982/83: 581 yrkande 21.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen till *Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m.* för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 46 338 000 kr.,
2. att riksdagen beträffande ett uttalande om ökad internationalisering av den högre utbildningen avslår motion 1982/83: 581 yrkande 21.

Stockholm den 28 april 1983

På utbildningsutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Kerstin Göthberg (c), Per Unckel (m), Bengt Wiklund (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Pär Granstedt (c), Iris Mårtensson (s), Lars Svensson (s), Göran Allmér (m), Jörgen Ullenhag (fp), Gunnar Hökmark (m), Ingvar Johnsson (s) och Sonia Thomasson (vpk).

Reservation

Internationalisering av utbildning och forskning (punkt 7, mom. 2)

Per Unckel, Rune Rydén, Göran Allmér och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Utskottet finner" och slutar "yrkande 21" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det i likhet med motionärerna angeläget med en ökad internationalisering av den högre utbildningen och forskningen. Det är i och för sig positivt att det vid flera universitet bedrivs ett planmässigt arbete, som ligger i linje med vad som förordas i motionen. Men samtidigt är det uppenbart att internationaliseringsverksamheten kan stimuleras och hinder undanröjas genom åtgärder från regeringens sida. Detta gäller i första hand två områden. Reglerna för erhållande av studiemedel bör ses över, så att de generellt i högre grad än nu medger utlandsstudier. Likaså bör bestämmelserna angående möjligheterna att i en svensk examen få tillgodoräkna sig studieresultat uppnådda vid utländska universitet ges en mer liberal tillämpning.

Utskottet vill därutöver framhålla det angelägna i att språkutbildningen i gymnasieskolan ges en sådan omfattning och ett sådant djup att kurslitteraturen på främmande språk i större utsträckning kan användas inom den högre utbildningen.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen bifaller motion 1982/83: 581 yrkande 21.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen beträffande ett uttalande om ökad internationalisering av utbildning och forskning med bifall till motion 1982/83: 581 yrkande 21 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1983